

УДК 94 (100)

<http://doi.org/10.46869/2707-6776-2023-21-5>

Пількевич В.О.

<https://orcid.org/0000-0001-8304-4567>

ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНЕСКО У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-х – 1950-х РР. ХХ СТ.

У статті досліджено діяльність Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) у період другої половини 1940-х–1950-х років ХХ ст. Це початковий період роботи міжнародної організації, коли потрібно було врахувати досвід попередніх часів, визначити плани на майбутнє, знайти своє місце в системі міжнародних відносин. Відзначено, що відправною точкою діяльності ЮНЕСКО стала ратифікація Статуту, як основного документу будь-якої організації. Велика увага присвячена розгляду структурних елементів ЮНЕСКО, зокрема, Генеральній асамблеї, Виконавчій раді, Секретаріату, а також посаді генерального директора, яку займали в даний період часу представники з різних країн (Велика Британія, Мексика, Сполучені Штати Америки, Італія) і навіть континентів, підкреслюючи важливий акцент роботи Організації – рівність усіх, незалежно від мови, раси, релігії тощо. Тому доцільно було проаналізувати роль даних генеральних директорів у цей період часу. Після Другої світової війни починає виходити головне видання Організації «Кур'єр ЮНЕСКО», яке на своїх сторінках розкриває важливі питання, знайомить світове співтовариство з тими проблемами, які потребували найшвидшого вирішення. Особливий акцент у статті зроблено на питанні боротьби з расовою дискримінацією, яке було актуальним у політиці ЮНЕСКО з початку її створення. Галузь освіти завжди була у пріоритеті Організації, що підтверджує політика ЮНЕСКО: заохочення до безкоштовної початкової освіти, поширення грамотності, допомога країнам, рівний доступ до освіти тощо. А створення у 1953 р. мережі асоційованих шкіл ЮНЕСКО підкреслює спрямованість Організації на максимальне залучення освітніх закладів до поширення головних цінностей ЮНЕСКО.

Протягом даного періоду діяльності ЮНЕСКО з'явилися перші важливі документи, зокрема, варто згадати Конвенцію про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту (1954 р.), що є однією з ключових у культурній сфері роботи Організації, ратифікація якої країнами доводить її необхідність у світі постійних конфліктів, війн, терористичних актів. УРСР стала членом ЮНЕСКО саме у 1954 р., долучившись до роботи міжнародної спільноти, пропонуючи різні проекти, приймаючи конвенції Організації.

Автор звернула увагу на важливу подію у роботі будь-якої міжнародної організації – відкриття штаб-квартири. Адже основне місцез перебування співробітників ЮНЕСКО з'явилося лише у 1958 р., чому передувала серйозна робота, підготовка, спільні зусилля архітекторів з різних країн, що призвело до появи цікавої будівлі Організації, яка була доповнена іншими спорудами в наступні роки.

Досліджено результати роботи ЮНЕСКО з часу створення і до кінця 50-х рр. ХХ ст., відзначено наявність планів на подальшу активну політику Організації для досягнення головних цілей.

Ключові слова: ЮНЕСКО, конвенція, освіта, культурна спадщина, штаб-квартира.

Розвиток освіти, збереження світової спадщини людства, заохочення до наукових досліджень, використання інформаційно-комунікативних технологій, захист навколишнього середовища є актуальним питанням нині для всього

людства. Тому поява нової міжнародної організації у другій половині 40-х рр. ХХ ст. дала значних поштовх для реалізації спільної політики країн для вирішення вищезазначених проблем. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) виникла після Другої світової війни у руслі загального напрямку створення нової архітектури світу, як одна з спеціалізованих установ «системи ООН» [1]. Організація ставить за мету сприяти мирному співіснуванню людства шляхом поширення освітніх, культурних та наукових зв'язків між країнами. Ще під час війни держави ставили на порядок денний питання відродження освіти та відшкодування збитків, завданих бойовими діями освітній та культурній сферам. Культура – це відбиття всього того, що відбувається у політичному, економічному та соціальному житті, це важливий фактор донесення до суспільства актуальних питань. Освіта – це фундамент культурного сприйняття, наукового розвитку, толерантності, «екологічного сприйняття» світу. Ці галузі є надзвичайно важливими у побудові здорового та розвинутого суспільства, яке у змозі творити мирне майбутнє.

На наш погляд, дослідження саме початкового періоду діяльності Організації є необхідним у розумінні формування принципів її роботи у наступні роки, ставши трампліном після Другої світової війни у розвитку освітньої галузі, збереження культурної спадщини, заохочення до наукової співпраці тощо. Перші десятиліття у діяльності будь-якої організації – це час великих планів, часто різких зрушень, але і помилок, які є теж важливими уроками для майбутніх змін, реформування, еволюції. Цим і обумовлено доцільність аналізу даного питання.

Для нашого дослідження цінною є книга «Історія ЮНЕСКО: глобальні дії та наслідки», видана у 2016 р., за редакцією відомого професора історії Пола Дуеталя [2]. У даній роботі історики досліджують розвиток деяких ініціатив Організації від центру до країн-учасниць, щоб показати вплив ЮНЕСКО з часу створення і до сьогодні. Це важливо, оскільки великий акцент зроблено саме на 40–50-х рр. ХХ ст. діяльності ЮНЕСКО. Актуальні питання освітньої сфери у діяльності Організації з початку створення описує датський історик, який працював архівістом ЮНЕСКО, Єнс Боель [3], а ініціативи ЮНЕСКО протягом 1945–1950 рр. щодо вирішення проблем бібліотечного сектору, спричинених Другою світовою війною, розглядає М. Інтрактор [4]. Для розуміння відносин ЮНЕСКО з окремими країнами у зазначений період заслуговує на увагу стаття Такаші Саїкава щодо комунікації Організації з Японією, яка починає повертатися до міжнародного співтовариства [5]. Дані дослідження є відповідями на певні питання, роздумами авторів на актуальні теми початкового етапу діяльності ЮНЕСКО, але не є узагальнюючим нарисом роботи Організації у вищезазначені роки. Тому у пропонованій статті зроблений акцент саме на комплексному аналізі діяльності ЮНЕСКО від часу створення до кінця 50-х рр. ХХ ст.

16 листопада 1945 р. був підписаний Статут ЮНЕСКО. Ратифікація документу відбулася 4 листопада 1946 р. Таким чином, з другої половини 40-х рр. ХХ ст. ЮНЕСКО бере початок своєї діяльності на міжнародній арені. Організація вступила у свій перший період роботи, коли необхідно було врахувати недоліки попередніх періодів, виробити стратегію та налагодити комунікацію з світом.

Деякі країни стояли біля витоків створення ЮНЕСКО, інші – доєдналися пізніше, у зв'язку з різними обставинами внутрішніх питань своєї країни та зовнішньої політики. На офіційному сайті Організації можна побачити рік вступу кожної держави [6].

Структурним елементами ЮНЕСКО є Генеральна асамблея, Виконавча Рада та Секретаріат, які забезпечують функціонування Організації. Генеральна конференція складається з представників держав-членів ЮНЕСКО. Вона збирається кожні два роки, у її роботі беруть участь держави-члени та асоційовані члени, а також спостерігачі від держав, що не є членами, міжурядових та неурядових організацій. Кожна країна має один голос. Генеральна конференція визначає політику та основні напрямки роботи Організації. Її обов'язком є затвердження програм і бюджету ЮНЕСКО. Вона також обирає членів Виконавчої ради та кожні чотири роки призначає Генерального директора.

Виконавча рада складається з 58 держав-членів, які обираються Генеральною конференцією. При обранні членів у Виконавчу раду Генеральна конференція враховує різноманітність культур та справедливий географічний розподіл. Виконавча рада готує порядок денний Генеральної конференції, розглядає програму роботи Організації та бюджетні кошториси Виконавча рада, діючи відповідно до повноважень Генеральної конференції, несе перед нею відповідальність за виконання прийнятою нею програми. Виконавча рада подає Генеральній конференції рекомендації щодо прийому до Організації нових членів. Кожен член Виконавчої ради має один голос.

Секретаріат складається з Генерального директора та необхідного персоналу. Генеральний директор призначається Генеральною конференцією за поданням Виконавчою радою кандидата на чотирирічний термін на умовах, ухвалених Конференцією. Може бути призначений на другий чотирирічний термін. Він є головною посадовою особою Організації. Генеральний директор або призначена ним особа, що його заміщає, бере без права голосу участь у всіх засіданнях Генеральної конференції, Виконавчої ради та комісії Організації. Генеральний директор готує та розсилає державам-членам та Виконавчій раді періодичні доповіді про діяльність Організації. Генеральна конференція визначає, які саме періоди діяльності повинні охоплювати ці доповіді [7, р. 11–22].

На наш погляд, варто проаналізувати діяльність генеральних директорів від початку створення ЮНЕСКО до кінця 50-х рр. ХХ ст. Адже це був початковий

період діяльності Організації, коли враховувалися наслідки Другої світової війни для культурної, освітньої, наукової галузях, коли потрібно було напрацьовувати досвід міжнародної роботи в даних сферах, виробляти політику для вирішення головної цілі ЮНЕСКО, врешті, побудувати штаб-квартиру Організації. Отже, в наступні роки посаду обіймали:

- 1946–1948 рр. – Джуліан Гакслі (Велика Британія);
- 1948–1952 рр. – Хайме Торрес Бодет (Мексика);
- 1952–1953 рр. – Джон В. Тейлор (Сполучені Штати Америки) (виконуючий обов'язки генерального директора);
- 1953–1958 рр. – Лютер Х. Еванс (Сполучені Штати Америки);
- 1958–1961 рр. – Вітторіно Веронезе (Італія) [8].

Першим генеральним директором протягом 1946–1948 рр. був Джуліан Гакслі (Велика Британія), відомий зоолог, філософ, педагог, письменник [9]. Знаходячись на світанку діяльності ЮНЕСКО, він написав брошуру «ЮНЕСКО: її ціль і філософія», де виклав свої думки щодо мети, принципів, створення та політики Організації у світі, основних напрямків її діяльності, висловив надію, що ЮНЕСКО виконає свої завдання [10]. Його обрали на Генеральній конференції, що проходила в атмосфері великих планів на майбутню роботу Організації. Він був призначений тільки на два роки на його прохання замість шести, які передбачав Статут. Було враховано його авторитет, енергійність і відданість справі, це повинно було дати гарний поштовх діяльності Організації [11, р. 19]. Зазначимо, що термін перебування на посаді генерального директора визначався у шість років, нині – це чотири роки.

З 1948 до 1952 р. посаду генерального директора обіймав Хайме Торрес Бодет, представник Мексики, поет, дипломат, очолював мексиканську делегацію на Лондонській конференції, на якій обговорювалося питання створення ЮНЕСКО. Він боровся за міжнародну соціальну справедливість і ліквідацію неграмотності, особливу увагу приділяв перебудові системи освіти, підвищенню ролі ЮНЕСКО у світі, забезпеченню доступу жінок до освіти, підтримці культурного розвитку тощо. Хайме Торрес Бодет пішов з посади генерального директора після чотирьох років виконання обов'язків. На честь нього була названа премія в галузі соціальних і гуманітарних наук і мистецтва. Заснована 27 жовтня 2014 р. Виконавчою радою ЮНЕСКО на її 195-й сесії. Премія присуджується раз на два роки для визнання зусиль людини, групи осіб або міжнародних установ, що зробили внесок у розвиток знань і суспільства за допомогою мистецтва, навчання та наукових досліджень в галузі соціальних і гуманітарних наук. Премія підтримує тісний зв'язок між ЮНЕСКО та Національним автономним університетом Мексики [12].

Джон В. Тейлор, викладач провідних університетів Європи та США, який допоміг покласти край расовій сегрегації та започаткував освітні програми, став заступником Генерального директора ЮНЕСКО в 1950 р., а у 1952 р. був призначений виконуючим обов'язки генерального директора.

Лютер Еванс, спеціаліст з політології та міжнародних відносин, який ще з 1949 р. працював у Виконавчій раді, займав посаду генерального директора ЮНЕСКО у період 1953–1958 рр. За цей час у діяльності Організації сталося багато важливих подій, зокрема, у 1954 р. був прийнятий один з найважливіших документів – Конвенція з захисту культурних цінностей у випадку військового конфлікту, йшла робота щодо створення штаб-квартири ЮНЕСКО, урочисте відкриття якої відбулося у 1958 р. тощо.

Наприкінці 1950-х рр. генеральним директором стає представник Італії Вітторіно Веронезе. Шлях до цієї посади йшов через різні сходинки у його кар'єрі: з 1952 по 1956 рік він був членом Виконавчої ради ЮНЕСКО, з 1956 по 1958 рік – головою. А у 1958 р. його призначили Генеральним директором, але він завершив свою роботу раніше зазначеного терміну – пішов у відставку за станом здоров'я у 1961 р. Виступав за необхідність боротьби з дискримінацією у сфері освіти.

Вже перші 15 років діяльності Організації при обранні генерального директора чітко прослідковується думка, що дану посаду може обіймати людина, незалежно від географічної, релігійної, расової, мовної належності. Більш того, ми можемо побачити, за початковий період роботи ЮНЕСКО у ролі генерального директора представників трьох континентів, адже універсальність, неупередженість, рівність – це важливі складові міжнародних відносин та побудови мирного життя.

Перша сесія Генеральної конференції відбулася у 1946 р. у Парижі під керівництвом Леона Блюма. Результатом стає заснування центру збору інформації з метою виявлення необхідності допомоги в країнах, які постраждали від війни, і розробляється освітня програма, направлена на розвиток міжнародного взаєморозуміння.

Через декілька років після закінчення Другої світової війни і початку діяльності ЮНЕСКО починає виходити головне видання Організації – «Кур'єр ЮНЕСКО» [13], на сторінках якого експерти, журналісти, митці та інші автори висвітлюють актуальні питання освіти, науки, інформаційно-комунікативних засобів, міжкультурного діалогу, захисту природного середовища, вирішення екологічних проблем тощо. Вперше «Кур'єр ЮНЕСКО» було видано у 1948 р., з часом зміст статей змінювався з врахуванням нагальних питань, але головне завдання – поширювати ідеали ЮНЕСКО, підтримувати платформу для діалогу між культурами та створювати форум для міжнародних дебатів. На початку була тільки друкована версія, з 2006 р. є видання в онлайн доступі. Потягом 1950-х рр. в архівах «Кур'єра ЮНЕСКО» можна прочитати багато статей на важливі теми, які цікавили міжнародне суспільство в той час, зокрема, питання расової дискримінації, розвитку освіти тощо.

Дійсно, розвиток освітньої сфери був на порядку денному у роботі ЮНЕСКО у післявоєнний час. У 1948 р. Організація рекомендує державам-членам зробити безкоштовну початкову освіту обов'язковою та загальною. У 1950-х рр.

ЮНЕСКО розпочинає кампанію за загальну обов'язкову шкільну освіту, підтримуючи зусилля країн, заохочуючи включення їхньої освітньої діяльності до цілей Організації: рівний доступ до освіти та розвиток міжнародного взаєморозуміння. Робота ЮНЕСКО направлена на поширення грамотності, сприяння країнам у складний післявоєнний час у подоланні кризи сфери освіти, встановлення зв'язків між людьми. Це була боротьба за ліквідацію неграмотності. Особливо допомогу Організації відчували на собі діти Італії, а у Кореї у 50-х рр. ЮНЕСКО очолила велику програму з підготовки навчальних посібників. При підтримці міжнародного співтовариства Республіка Корея дійсно перетворилася в одну з розвинутих країн і важливих донорів і вкладників ЮНЕСКО. Таким чином, діяльність Організації щодо поширення грамотності покращила життя мільйонам людей з 1950 р. У 1955 р. у Кореї в період післявоєнної розрухи ЮНЕСКО забезпечує шкільними підручниками корейських школярів. Цікаво, що через рік одна з книг опинилася в руках хлопця на ім'я Пан Гі Мун, який в майбутньому стане Генеральним секретарем ООН.

Кінець 40-х – початок 50-х рр. ХХ ст. ознаменувався тим, що ЮНЕСКО починає боротися з однією з найважливіших проблем – расизмом, вказує на те, що немає ніякого виправдання расовим упередженням. Як і війна, расова проблема, яка безпосередньо впливає на мільйони людських життів і спричиняє незліченну кількість конфліктів, має своє коріння «у свідомості людей» [14, р. 1]. У цей час ЮНЕСКО публікує Декларацію про расу, статті на тему расизму, організовує виставки, лекції та інші заходи. Південно-Африканська Республіка навіть вийшла з складу Організації у 1956 р. після засудження ЮНЕСКО режиму апартеїду. Зазначимо, що повернення країни до організації відбулося у 1994 р., коли президентом країни став Нельсон Мандела. Таким чином, питання боротьби з расовою дискримінацією було актуальним у політиці Організації з початку її створення. ЮНЕСКО організувала масштабну кампанію, яка знайшла широкий відгос у пресі, Декларація про расу була відтворена в 133 статтях новин, 62 наукових статтях і у восьми головних заголовках новин з усього світу. Крім того, був певний розгос на радіо та розповсюдження тисяч примірників самої Заяви. «Кур'єр ЮНЕСКО» відіграв важливу роль у справі морального засудження расизму. У листопаді 1949 р. вказане видання Організації опублікувало детальну статтю «Расове питання та демократичний світ», анонсуєчи випуск серії брошур з даної проблеми. Щоб охопити більшу аудиторію, ЮНЕСКО залучила низку професійних дослідників для написання матеріалів на теми, пов'язані з расовим питанням, і опублікувала брошури, згруповані в три серії: «Расове питання і сучасна наука», «Расове питання і сучасна думка», «Раса і суспільство». Але невдовзі виявилось, що людям в більшості країн було складно сприйняти дані брошури частково через те, що їх публікували лише англійською та французькою мовами, а також тому, що вони були занадто складними для розуміння. Тим не менш, на початку

1950-х рр. брошури були одними з видань ЮНЕСКО, які найбільше продавалися і становили значну частку всіх нових видань, опублікованих у Сполучених Штатах у галузі антропології. Наприкінці 1950-х рр. брошури були перекладені на 13 мов і надруковані тиражем понад 300 000 примірників. Разом з брошурами ЮНЕСКО видала чотири заяви про расу з 1950 по 1967 рік [15].

Протягом 50-х рр. ЮНЕСКО прийняла низку важливих документів, що стали першими ластівками у формуванні нормативно-правової бази Організації. 1952 рік – прийняття Всесвітньої конвенції про авторське право [16]. Документ розроблявся за активної участі ЮНЕСКО не один рік. А відомий символ © у книзі означає, що вона захищена Всесвітньою конвенцією про авторське право, яка була ухвалена при підтримці ЮНЕСКО.

Друга світова війна принесла країнам багато руйнувань, показала всю небезпеку для матеріальної культурної спадщини, яка дуже легко може бути знищена під час бойових дій, як сила зброї вщент ліквідує те, що будувалося в попередні століття, надбання країн, що уособлює їхню історію та національну особливість. Тому не дивно, що одним з ключових документів у діяльності ЮНЕСКО стала Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 р., де зазначалося, що Договірні сторони зобов'язуються забезпечити охорону культурних цінностей, розташованих на їх власній території, від можливих наслідків збройного конфлікту, вживаючи заходи, які вважають необхідними [17, с. 270]. Це був перший міжнародний договір універсального характеру, який направлений виключно на захист культурної спадщини у випадку збройного конфлікту.

Продовжуючи розглядати внесок Організації у розвиток освітньої сфери на початковому етапі своєї діяльності, варто зазначити створення у 1953 р. мережі асоційованих шкіл ЮНЕСКО. Ця мережа постійно збільшувалася, включаючи дошкільні, початкові, середні, професійні, педагогічні заклади, робота яких направлена на підтримку міжнародного взаєморозуміння, миру, міжкультурного діалогу, сталого розвитку та якісну освіту.

У 50-х рр. з'являються нові учасники у складі Організації. Важливо згадати 1954 рік, коли УРСР стає членом ЮНЕСКО. З того часу Україна бере активну участь у діяльності Організації, виступаючи ініціатором різних міжнародних програм, проектів, ратифікуючи конвенції, представляючи свої культурні і природні пам'ятки у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО тощо [18]. Також Японія входить до складу Організації саме на початку 50-х рр.

У 50-х рр. відкривається CERN (Європейська організація ядерних досліджень), найбільша лабораторія фізики елементарних частинок у світі, яка відповідає за численні досягнення у фізичних дослідженнях. ЮНЕСКО приймає активну участь у цій події. Ідея створення була схвалена на п'ятій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО у Флоренції. Європейські інтелектуали, культурні діячі та науковці зрозуміли, що співпраця є ключовим інструментом

для відновлення миру. Необхідно було об'єднати європейських дослідників з країн, які боролися між собою лише кілька років тому, навколо одного проекту.

Генеральна конференція ЮНЕСКО в Нью-Делі у 1956 р. прийняла три великих проекти: перший щодо розширення початкової освіти у країнах Латинської Америки, інший – про наукові дослідження посушливих земель і ще один – про взаємне визнання східних і західних культурних цінностей.

З 1956 р. ЮНЕСКО бере участь у відзначенні, святкуванні історичних подій, ювілеїв видатних особистостей, які відмічають держави-учасниці для того, щоб надати їм світового значення, оскільки привернення уваги до видатних діячів, творів мистецтва, подій, які зробили значний внесок до збагачення культур, сприяє розвитку міжнародного взаєморозуміння народів і культур. В подальшому, держави працюють над внесенням ювілеїв видатних діячів та історичних подій своєї країни до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО.

Значним кроком у діяльності ЮНЕСКО стало відкриття штаб-квартири у Парижі, що по суті стало оформленням повноцінного функціонування Організації. На початку співробітники працювали у будівлі готелю «Мажестик», використовуючи його кімнати для офісів, що було достатньо незручно і потребувало вирішення даного питання. 1950-і рр. відзначилися активною роботою у напрямку створення штаб-квартири ЮНЕСКО. Три відомі архітектори, які представляли різні країни, П'єр Нерві (Італія), Марсель Брейєр (США) і Бернар Зерфюс (Франція) підготували проекти будівель майбутньої штаб-квартири. Цікаве архітектурне бачення митців було оформлене у відомий комплекс. Будівництво відбувалося під керівництвом міжнародного комітету, до якого входили видатні архітектори. Художнє оформлення штаб-квартири теж несе головний меседж діяльності Організації – збереження миру у світі, тому при замовленні картин для будівлі враховувався цей аспект. ЮНЕСКО в наступні роки постійно поповнювала зібрання творів мистецтва. Урочисте відкриття штаб-квартири ЮНЕСКО відбулося 3 листопада 1958 р. Цікаво відмітити, що цей місяць взагалі був рушійним для роботи Організації, адже після Другої світової війни саме у листопаді було підписаний Статут ЮНЕСКО, а через рік ратифіковано.

Завершуючи розгляд даного проміжку часу роботи ЮНЕСКО, вважаємо за необхідне наголосити на Нубійській кампанії ЮНЕСКО. І хоча вона розпочалася у 1960 р., все ж наприкінці 50-х рр. уряди Єгипту та Судану звернулися у квітні та жовтні 1959 р. до ЮНЕСКО з проханням допомоги їхнім країнам у захисті та порятунку пам'яток, що перебувають під загрозою зникнення, у врятуванні 3000-річних пам'яток і храмів стародавньої Нубії із району, якому загрожувало затоплення Асуанською греблею. У 1960 р. Генеральний директор ЮНЕСКО звернувся до держав-членів із закликом розпочати міжнародну кампанію, результатом якої стали розкопки та реєстрація сотень пам'яток, а також порятунок і переміщення храмів, зокрема, комплексу Абу-Сімбел.

У перші роки свого існування ЮНЕСКО допомагала відновлювати школи, бібліотеки та музеї, зруйновані під час Другої світової війни, та виступала у ролі своєрідного інтелектуального майданчика для обміну ідеями та науковими знаннями. З початку створення Організація почала приділяти увагу освітній сфері – питанням ліквідації неписьменності та розширення доступу до освіти для дітей, незалежно від їхньої статі, створила мережу асоційованих шкіл ЮНЕСКО. Організація актуалізувала питання боротьби з расовою дискримінацією, акцентуючи увагу на необхідності існування в нашому суспільстві толерантності, поваги, рівності. Прийняття перших конвенцій, початок видання «Кур'єра ЮНЕСКО», залучення нових країн, відкриття штаб-квартири, перші успіхи та проблеми у формуванні своєї політики на міжнародній арені – це те, з чим зустрілася ЮНЕСКО у початковий період своєї діяльності. Закладені основи її роботи, ціль і завдання, зафіксовані у Статуті, стали поштовхом для подальшої активності, врахування досвіду перших десятиліть та вивчення міжнародних відносин, розуміння специфіки окремих країн створили платформу для майбутньої діяльності Організації для досягнення головної мети – збереження миру у світі.

Список використаних джерел та літератури

1. UN System. *United Nations*. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-system>
2. A History of UNESCO: Global Actions and Impacts / Ed. P. Duedahl. London: Palgrave Macmillan. 339 p.
3. Boel J. UNESCO's Fundamental Education Program, 1946–1958: Vision, Actions and Impact. *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan, 2016. P. 153–167.
4. Intrator M. UNESCO, Reconstruction, and Pursuing Peace through a “Library-Minded” World, 1945–1950. *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan, 2016. P. 131–150.
5. Saikawa T. Returning to the International Community: UNESCO and Post-war Japan, 1945–1951. *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan, 2016. P. 116–130.
6. Member States List. *UNESCO*. URL: <https://en.unesco.org/countries>
7. Constitution of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. 2022 Edition. 29 p. *UNESCO Digital Library*. URL: https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000382500&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_bc9e7a8c-3b3c-4d4e-aae4-3506dd7dfb09%3F_%3D382500eng.pdf&locale=ru&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000382500/PDF/382500eng.pdf#Constitution%202022_E.indd%3A.12578%3A10888.
8. UNESCO's former Directors-General. *UNESCO*. URL: <https://en.unesco.org/director-general/former-dgs>
9. Sir Julian Huxley. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Julian-Huxley>
10. Huxley J. UNESCO: its purpose and its philosophy. 1946. 62 p. *UNESCO Digital Library*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000068197>

11. In the minds of men: UNESCO, 1946 to 1971. Paris. 1972. 319 p. *UNESCO Digital Library*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000002246?posInSet=10&queryId=b2a653d3-3644-4cf7-9aaf-577ba326de42>
12. UNESCO-UNAM / Jaime Torres Bodet Prize in social sciences, humanities and arts. *UNESCO*. URL: https://en.unesco.org/prizes/jaime_torres_bodet
13. The UNESCO Courier. *UNESCO*. URL: <https://courier.unesco.org/en>
14. The Race question. 1950. 11 p. *UNESCO Digital Library*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000128291>
15. Is UNESCO Changing the World? Poul Duedahl's Response on the Issue of Racism. *UNESCO*. URL: <https://en.unesco.org/news/unesco-changing-world-poul-duedahl-s-response-issue-racism>
16. Конвенція про авторське право 1952 року. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text
17. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища: Зб. офіц. док. К., 2002. С. 269–285.*
18. Участь України у діяльності ЮНЕСКО. *Міністерствозакордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/yunesko/uchast-ukrayini-u-diyalnosti-yunesko>

References

1. UN System. *United Nations*. [Online]. Available from: <https://www.un.org/en/about-us/un-system> [In English].
2. Duedahl, P. (ed.) (2016) *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan. [In English].
3. Boel, J. (2016). UNESCO's Fundamental Education Program, 1946–1958: Vision, Actions and Impact. In Duedahl, P. (ed.). *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan. [In English].
4. Intrator, M. (2016). UNESCO, Reconstruction, and Pursuing Peace through a “Library-Minded” World, 1945–1950. In Duedahl, P. (ed.). *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan. [In English].
5. Saikawa, T. (2016). Returning to the International Community: UNESCO and Post-war Japan, 1945–1951. In Duedahl, P. (ed.). *A History of UNESCO: Global Actions and Impacts*. London: Palgrave Macmillan. [In English].
6. Member States List. *UNESCO*. [Online]. Available from: <https://en.unesco.org/countries> [In English].
7. Constitution of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. 2022 Edition. 29 p. *UNESCO Digital Library*. [Online]. Available from: https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmardef_0000382500&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_bc9e7a8c-3b3c-4d4e-aae4-3506dd7dfb09%3F_%3D382500eng.pdf&locale=ru&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000382500/PDF/382500eng.pdf#Constitution%202022_E.indd%3A.12578%3A10888 [In English].
8. UNESCO's former Directors-General. *UNESCO*. [Online]. Available from: <https://en.unesco.org/director-general/former-dgs> [In English].
9. Sir Julian Huxley. *Encyclopedia Britannica*. [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/biography/Julian-Huxley> [In English].
10. Huxley, J. (1946). UNESCO: its purpose and its philosophy. *UNESCO Digital Library*. [Online]. Available from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000068197> [In English].
11. In the minds of men: UNESCO, 1946 to 1971 (1972). Paris. *UNESCO Digital Library*. [Online]. Available from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000002246?posInSet=10&queryId=b2a653d3-3644-4cf7-9aaf-577ba326de42> [In English].

12. UNESCO-UNAM / Jaime Torres Bodet Prize in social sciences, humanities and arts. *UNESCO*. [Online]. Available from: https://en.unesco.org/prizes/jaime_torres_bodet [In English].
13. The UNESCO Courier. *UNESCO*. [Online]. Available from: <https://courier.unesco.org/en> [In English].
14. The Race question (1950). *UNESCO Digital Library*. [Online]. Available from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000128291> [In English].
15. Is UNESCO Changing the World? PoulDuedahl's Response on the Issue of Racism. *UNESCO*. [Online]. Available from: <https://en.unesco.org/news/unesco-changing-world-poul-duedahl-s-response-issue-racism> [In English].
16. Konvenciya pro avtors"kepravo 1952 roku. *Verkhvona Rada Ukrayiny*. [Online]. Available from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text [In Ukrainian].
17. Konvenciya pro zakhyst kul"turnykh cinnostej u vypadku zbrojnoho konfliktu. Kul"turna spadshhyna Ukrayiny (2002). *Pravovi zasady zberezheniya, vidtvorenniya ta okhorony kul"turno-istorychnoho seredovyshha: Zb. ofic. dok.*, pp. 269–285. [In Ukrainian].
18. Uchast" Ukrayiny u diyal"nosti YuNESKO. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrayiny*. [Online]. Available from: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/yunesko/uchast-ukrayini-u-diyalnosti-yunesko> [In Ukrainian].

Pilkevych V. UNESCO's Activity in the Second Half of the 1940s – 1950s of the XX Century.

UNESCO's activity (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) in the second half of the 1940s - 1950s of the XX century are researched. It was the first period of the activities of the international organization, when UNESCO had to take into account the mistakes of previous times, to determine plans for the future, to find its place in the system of international relations. UNESCO's Constitution was adopted in London in 1945, it entered into force in 1946. Special attention was given to Governance: The General Conference, The Executive Board, The Secretariat, which consists of the Director-General and the Staff appointed by him or her.

The author analyses the UNESCO's policy in educational sphere: free primary education, campaign for universal compulsory schooling, supporting Member States in their efforts, encouraging their educational activities to incorporate the Organization's own objectives, equal access to education. Special attention was given to one of the world's first international journals "UNESCO Courier". The first issue of rolled off the presses in Paris in 1948. Also United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization undertakes a major program designed to combat racism.

During this period of UNESCO's activity The Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict is adopted. It is the first international treaty with a world, wide vocation focusing exclusively on the protection of cultural heritage in the event of armed conflict.

This article focuses on the inauguration of UNESCO Headquarters in Paris in 1958. It was designed by three architects from different countries.

Author outlines the results of UNESCO's activity from the time of its creation to the end of the 50s of the XX century and plans for future active policy of the Organization.

Keywords: UNESCO, Convention, education, cultural heritage, headquarters.